

De Gentse gebuurten doorgelicht

In de zeventiende en achttiende eeuw was de gebuurte een stedelijke instelling die in grote delen van West-Europa courant te vinden was. In steden als Den Haag, Londen en Parijs, die al het onderwerp van onderzoek waren, zorgde de gebuurte voor de versterking van de gemeenschap. In weinig andere steden was de gebuurte echter zo machtig en zo betekenisvol als in Gent. De Gentse gebuurte was een soort onofficieel participatieorgaan, dat vooral voor de lagere klassen van belang was. In die hoedanigheid verving ze in zekere zin de rol van de ambachten uit de middeleeuwen, na de inperking van hun macht in 1540 door Karel V.

GESCHIEDENIS VAN DE GENTSE GEBUURTEN

Het is onduidelijk wanneer de Gentse gebuurte is ontstaan. De eerste vermeldingen van 'de gemeene geburen' in de schepenboeken dateren uit de veertiende eeuw, maar het is niet zeker of die verwijzen naar de gebuurte als instelling. Pas in de vijftiende eeuw wordt er in de schepenboeken gesproken over de gebuurte en het is in deze periode dat ook de eerste archiefstukken opduiken. Een gebuurte omvatte toen een aantal straten en had vooral een folkloristisch karakter. Zo speelden de gebuurten in het begin van de zestiende eeuw een belangrijke rol in de optocht rond Vastenavond. Daarbij deed de

Overzicht van alle gebuurten in Gent, aangebracht op het plan van G. Goethals van 1796, SAG_IC_AG_L_1_58

Reglement van de gebuurte van de Bennesteeg uit 1632, SAG_OA_Gebuurten_500.

‘Gekkenkeizer’ zijn intrede in de stad, omringd door zijn ‘prinsen’ (in werkelijkheid de dekenen van de gebuurten).

Op het einde van de zestiende en het begin van de zeventiende eeuw kregen de gebuurten een meer formalistisch karakter. Ze werden kleiner in omvang en werden ook officieel erkend door de stad. De stad deed ook steeds vaker een beroep op de gebuurten door ze te belasten met officiële taken. Zo werden de gebuurten ingeschakeld voor de brandbestrijding, de nachtwacht, het aansteken van lantaarns en (vanaf de achttiende eeuw) het aanleggen van verhardingen met kasseien. De ‘voorzitter’ van de gebuurte (de deken) trad ook op als een soort vrederechter; hij bemiddelde bij conflicten en kon in beperkte mate recht spreken. Aan de vooravond van de Franse tijd waren er 230 tot 240 gebuurten, verspreid over het volledige grondgebied van Gent (inclusief de Sint-Pietersheerlijkheid).

Tijdens de Franse periode (vanaf 1795) stopten veel gebuurten met hun activiteiten, maar in 1804 werden alle gebuurten in ere hersteld. Ze hadden echter bijna geen officiële taken meer (in 1854 werd ook hun laatste taak, de nachtwacht, overgenomen door de stad), waardoor het aantal gebuurten in de loop van de negentiende eeuw drastisch afnam. Op het einde van die eeuw bleven er nog een zestigtal gebuurten over. Zij gingen zich beter organiseren en richtten in 1903 een overkoepelende dekenbond op. Deze gebuurten (nu ‘dekenijen’ genoemd) blij-

ven tot op de dag van vandaag actief in het Gentse gemeenschapsleven.

RECHTEN EN Plichten IN DE GEBUURTE

Iedere gebuurte had een reglement dat zowel door de geburen zelf als door het stadsbestuur werd goedgekeurd. Zo werd de gebuurte officieel erkend door de stad en kon ze worden ingezet bij het vervullen van dienstverlenende taken (zoals de brandbestrijding), maar ook van een aantal administratieve taken (zoals het tellen van het aantal inwoners). In een reglement werden de sociale gedragsregels beschreven waaraan de geburen zich moesten houden. Overtredingen werden bestraft met geldboeten volgens tarieven opgenomen in het reglement. Dit kon gaan om zaken zoals nachtlawaai, vechten en andere vormen van overlast. Kortom, de GAS-boeten van de vroegmoderne periode!

Er waren ook andere vormen van sociale regulering. Het bestuur van de gebuurte schakelde hoger geplaatste instellingen (schepenbanken, Raad van Vlaanderen) in om haar gezag op te leggen aan de geburen. Dat bestuur verwachtte van de geburen een zeker engagement in de gebuurte. Dit engagement vertaalde zich onder andere in het betalen van verschillende ‘baten’, zoals een ‘willekom’ bij de geboorte van een kind of de aankomst van een nieuwe bewoner, trouwgeld bij een huwelijk, een doodschuld bij een overlijden, enzovoort. De geburen waren onder andere verplicht om aanwezig te zijn op diverse plechtigheden, zoals kerkdiensten, begrafenissen, optochten en buurtvergaderingen. Afweziggen werden verplicht om een ‘kerf’ te betalen.

Bij allerlei problemen of geschillen kon men een beroep doen op de gebuurte. De gebuurte kon zelf mensen opvangen, maar vaker klopte ze voor hen bij de meer officiële instellingen aan. De gebuurte was ook een vrij democratische instelling. Zo werd de deken verkozen en konden ook vrouwen deelnemen aan het bestuur.

DE ARCHIEVEN VAN DE GEBUURTEN

Het Gentse Stadsarchief bezit een relatief grote collectie aan gebuurte-archieven, namelijk zes strekkende meter, wat meer is dan andere stadsarchieven. Dit is vooral te danken aan het acquisitiebeleid van Victor Vander Haeghen, stadsarchivaris van Gent van 1882 tot 1916. Hij koos ervoor om de gebuurte-archieven te beschouwen als stadsarchief, wat de verwerving van deze archieven voor rekening van de stad verantwoordde. Dit neemt niet weg dat slechts een fractie van de archieven van alle

De historische groep van de gebuurten op het ontwerp voor de praalstoet bij de intrede van koning Leopold III en koningin Astrid in 1935, ontwerp door Frans Coppejans, SAG_IC_AG_L_5_103a

gebuurten bewaard bleef. Van een aantal gebuurten (zoals de Kalandeburg, de Middelburgstraat en de Nederburgstraat, beide delen van de Burgstraat) zijn grotere archieven overgeleverd, van andere soms slechts één stuk.

Deze slechte bewaartoestand heeft uiteraard gevolgen voor de mogelijkheden tot onderzoek en dus voor onze historische kennis van de gebuurten. Op basis van de bewaarde archieven kan slechts voor een paar gebuurten een studie worden ondernomen. Bovendien zullen de resultaten van dit onderzoek waarschijnlijk niet representatief zijn voor deze instelling in het algemeen. De Middelburgstraat en Nederburgstraat werden bijvoorbeeld vooral bewoond door advocaten van de Raad van Vlaanderen, wat een impact had op hun werking. Zij bedongen namelijk bij de Raad een aantal gunsten – iets wat de gebuurten van de Brabantdam niet konden doen.

Het archief van een gebuurte bestond uit een aantal vaste documenten. Uiteraard stond het reglement centraal. Voorts hielden de gebuurten vooral financiële documenten (zoals rekeningen en kwijtschriften) bij, naast een aantal rechtsdocumenten (processtukken) of bestuursdocumenten (processenverbaal, resolutieboeken). De meeste documenten werden opgesteld aan het eind van een 'proces' (een rekening na afloop van de bestuursperiode van de deken, een verzoekschrift na een beslissing van het stadsbestuur, enzovoort), waardoor er weinig werkdocumenten zijn overgeleverd.

MOGELIJKHEDEN TOT VERDER ONDERZOEK

Ondanks het feit dat voor veel gebuurten slechts een beperkt deel van hun archief is overgeleverd, is het toch mogelijk om deze archieven te betrekken in (lopend) onderzoek. Een evident onderwerp is de instelling 'gebuurte' zelf, al dan niet in vergelijking met andere instellingen (ambachten, schut-

tersgilden, broederschappen, enzovoort).

Doordat de bewoners zo nauw betrokken waren bij de werking van hun gebuurte, is het mogelijk om de levensloop van bepaalde personen te volgen in de gebuurte. De gebuurten zorgden namelijk voor een indirecte registratie van geboorten, huwelijken, overlijdens en verhuizingen. Hierdoor kan de woonplaats, het adres of het beroep van bepaalde personen achterhaald worden. Ook hun kennissenkring kan in beeld worden gebracht. Dit opent perspectieven voor individuele levensgeschiedenissen, genealogisch onderzoek of prosopografisch onderzoek.

De grootste waarde van de gebuurte-archieven ligt echter in hun potentieel als bron voor huizenonderzoek. Dit heeft vooral te maken met de taken die de gebuurten uitvoerden, waarvan veel betrekking hadden op ruimtelijke ordening en werken in het openbaar domein (vooral het leggen van kasseien). Het lidmaatschap van een gebuurte was daarom sterk verbonden met de eigendom of bewoning van huizen in de gebuurte. De geldwaarde van de huizen diende ook als aanslagvoet bij de inning van bijdragen in onvoorziene of grote kosten door de gebuurten. Daarom treffen we in de gebuurte-archieven vaak overzichtlijsten van huizen en hun eigenaars/huurders aan. Voor sommige gebuurten kan zo de geschiedenis van bepaalde panden vrij nauwkeurig (en beter dan op basis van overheidsarchieven) worden gereconstrueerd.

De Gentse gebuurten zijn nog maar weinig onderzocht. Onterecht, volgens ons, want deze unieke instelling vervulde een belangrijke rol in de stads-geschiedenis en verdient daarom meer aandacht in toekomstig onderzoek.

Remco Bruijnje
Student Master-na-Master Archivistiek (VUB)

De herinventarisatie van het onroerend erfgoed in de Gentse deelgemeenten

De afdeling Onderzoek en Bescherming van het Agentschap Onroerend Erfgoed startte in 2012, in navolging van de beleidsnota Onroerend Erfgoed (2009-2014), met de herinventarisatie van Gent. In samenspraak met de Dienst Monumentenzorg en Architectuur van de Stad Gent (DM&A) werd tussen 2012 en 2014 de vroegere Sint-Pieters-Aaigemwijk in de omgeving van het Gentse Sint-Pietersstation geïnventariseerd. Vanaf 2013 werd in samenwerking met de DM&A de inventarisatie van de wijk rondom het Muinpark opgestart. In de huidige beleidsnota Onroerend Erfgoed (2014-2019) werd bepaald dat deze herinventarisatie wordt verdergezet met een focus op twintigste-eeuwse architectuur. Gezien de omvang van dit patrimonium, wordt de scope van het onderzoek in eerste instantie beperkt tot een thematisch onderzoek van het naoorlogse erfgoed (1945-1985) in Gent en haar deelgemeenten. Vanaf 2016 zal het agentschap Onroerend Erfgoed daarnaast de DM&A begeleiden bij de ruimere herinventarisatie.

De opmaak van een overzichtsinventaris van het bouwkundig erfgoed van de stad Gent startte in 1975 en werd gepubliceerd in boekvorm in de reeks *Bouwen door de eeuwen heen in Vlaanderen*. De boekdelen behandelden achtereenvolgens het oudste

Woning ontworpen door Olivier Nowé en Daniel Craet (1955), Korte Rijakkerstraat 20, Mariakerke. (Onroerend Erfgoed, Inventaris van het Bouwkundig Erfgoed, © Vlaamse Gemeenschap)

historische stadscentrum (4na, 1976), de zestiende-eeuwse stadsuitbreiding (4nb, 1979) en de negentiende-eeuwse stadsuitbreiding (4nc, 1983). De deelgemeenten werden behandeld in het laatste boekdeel van de Gentse inventarisatie, namelijk 4nd uit 1983. Tegenwoordig wordt de inventaris hoofdzakelijk geraadpleegd in zijn digitale variant, meer bepaald de *online Inventaris van het Bouwkundig Erfgoed* (<https://inventaris.onroerenderfgoed.be>).

Gezien de nieuwe ontwikkelingen op het vlak van de zorg om onroerend erfgoed bleek een herinventarisatie van de stad Gent verschillende jaren geleden al sterk aangewezen. Hoewel er in principe geen chronologische limiet voor opname in de inventaris was vooropgesteld, was de architectuur van de twintigste eeuw ondervertegenwoordigd in de eerste inventarisatiecampagne. Het naoorlogse erfgoed was quasi volledig afwezig. En net dit naoorlogse erfgoed staat tegenwoordig steeds meer onder druk. De oorspronkelijke bouwheren en de eerste generatie bewoners verlieten hun huizen al of zullen dit in de komende jaren doen. Eigenaarswissels maken dat de kans op zware verbouwing of sloop gevoelig toeneemt. Daarnaast gaan ook de betrokken architecten stilaan met pensioen en belanden veel archieven in het slechtste geval op de container. Hoog tijd dus om meer kennis over deze naoorlogse bouwkunst en zijn architecten te verwerven en een indicatieve selectie van waardevolle panden op te nemen in de *online Inventaris van het Bouwkundig Erfgoed*. Aansluitend op de inventarisatie zal een selectie van panden met grote erfgoedwaarde voorgesteld worden om te beschermen als monument. De ervaring die vanuit dit onderzoeksproject tot stand komt, is bovendien een aanzet tot het opbouwen van een expertise binnen het agentschap over het waarden van het naoorlogse onroerende erfgoed. Deze expertise kan nadien ruimer in Vlaanderen ingezet worden.

In 2015 schoot de herinventarisatie van de naoorlogse bouwkunst uit de startblokken. Een lijst van naoorlogse architectuur in Gent, opgemaakt door de DM&A, vormt de basis van het onderzoek. Deze lijst werd na een literatuurstudie aangevuld met mogelijk interessante panden en via desktoponderzoek werden de adressen en de bewaringstoestand gecontroleerd. Gedurende de voorbije maanden

werd veldwerk uitgevoerd in de deelgemeenten Afsnee, Mariakerke, Sint-Denijs-Westrem, Wondelgem en Zwijnaarde. Hierbij werden de panden uit de lijst gecontroleerd en gefotografeerd, en werd het volledige grondgebied van elke deelgemeente gescreend op interessant naoorlogs erfgoed.

Dit leidde tot nieuwe, verrassende ontdekkingen, én tot een bevestiging van de interessante panden die in de literatuur reeds meermaals werden vermeld. Goede voorbeelden zijn de architectenwoning van Jos Van Driessche in Sint-Denijs-Westrem en de modelwoningen in de buurt van de Korte Rijkkerstraat in Mariakerke, voornamelijk ontworpen door Olivier Nowé, René Heyvaert en Daniel Craet.

Tegelijkertijd werd het archiefonderzoek naar de originele bouwplannen opgestart. Het Gentse Stadsarchief centraliseert in De Zwarte Doos de bouwplannen van nieuwbouw en renovaties vanaf de gemeentelijke fusie in 1977. Voor het Gentse grondgebied en voor enkele Gentse deelgemeentes konden ook vroegere plannen hier geraadpleegd worden. Een voorbeeld zijn de bouwdossiers van Mariakerke tot en met 1961. Overige plannen bleken nog in de dienstencentra van de deelgemeentes bewaard, in afwachting van een verhuis naar het Stadsarchief. Bouwplannen van panden in Mariakerke en Wondelgem vanaf 1962 zijn nog bewaard in het dienstencentrum van Mariakerke en konden geraadpleegd worden op basis van de dossierreferenties uit de ROL, het vergunningenregister van de Stad Gent. Het dienstencentrum in Zwijnaarde bewaart daarnaast nog de bouwdossiers van Sint-Denijs-Westrem, Zwijnaarde en een deel van Afsnee vanaf circa 1962. Soms kregen we van eigenaars en bewoners interessante informatie over de architect, de bouw en de ontwerpprincipes. In het beste geval hadden zij ook nog de bouwplannen bewaard. In de huidige fase wordt verder archiefonderzoek uitgevoerd om te komen tot een definitieve selectie van naoorlogse panden voor de reeds gescreende deelgemeenten en wordt het veldwerk voor de deelgemeente Wondelgem voltooid. Hierna worden de verschillende bronnen per pand verwerkt tot een beschrijving, waarna de panden een fiche zullen krijgen in de online inventaris. Van sommige architecten werd reeds een relatief groot aantal panden ontdekt, zoals van Daniel Craet, Eric Balliu en Johan Baele (BARO), Jean Van den Bogaerde en Fritz Schaffrath & Jo Raman. Binnen de huidige selectie kan zo al een deel van het oeuvre van deze architecten getraceerd worden. Toch zal het verdere onderzoek en het veldwerk in de andere Gentse

*Architectenwoning Jos Van Driessche (1972-1975),
Pieter Pauwel Rubenslaan 18, Sint-Denijs-Westrem.
(Onroerend Erfgoed, Inventaris van het Bouwkundig Erfgoed,
© Vlaamse Gemeenschap)*

deelgemeenten in de komende fases dit overzicht verder verfijnen en de selectie eventueel nog bijsturen.

Voor het naoorlogse erfgoed in het Gentse stadscentrum zal het veldwerk beperkt worden tot in literatuur vermelde en door de Dienst Monumentenzorg en Architectuur gesignaleerde panden. De samenwerking met de stedelijke dienst zal niet enkel op naoorlogse architectuur betrekking hebben. Ook zal de dienst verder inzetten op de aanvulling van de Gentse inventaris met ander twintigste-eeuws erfgoed en eventueel kleinere thematische inventarissen. De invoer in de inventaris zal verlopen onder begeleiding van het agentschap Onroerend Erfgoed.

In de komende maanden en jaren zal de online *Inventaris van het Bouwkundig Erfgoed van Gent* verder worden aangevuld met de resultaten van dit thematisch onderzoek. Deze herinventarisatie hoopt ook indirect eigenaars en bewoners van naoorlogse panden met erfgoedwaarde te sensibiliseren tot een weloverwogen en bewuste omgang met dit patrimonium.

Veerle De Houwer, Katrijn Depuydt en
Julie Verhelst
Onroerend Erfgoed - Vlaamse Overheid

Muziek- en toneelverenigingen in Ledeberg

Dit voorjaar opent het gerenoveerde diensten-centrum van Ledeberg opnieuw zijn deuren voor het publiek. Weinig mensen weten evenwel dat het oudste gedeelte van het gebouw (het linker-deel) in oorsprong bestemd was voor de plaatselijke harmonie Concordia.

In 1854 had Norbert Eggermont (1795-1869), de eerste burgemeester van Ledeberg in het onafhankelijke België, deze fanfaremaatschappij gesticht. Ze gaf vaak concerten, nam deel aan talloze festivals en ondersteunde de volksfeesten die in de gemeente plaatsvonden. In 1877 kreeg ze dan ook een lokaal ter beschikking aan de Vooruitgangsplaats, het huidige Ledebergplein. Jaren later besloot zijn zoon Isidore Eggermont (1844-1923) het Concordialokaal samen met vier aanpalende huisjes te verkopen aan de gemeente, die op zoek was naar een geschikte locatie voor een nieuw gemeentehuis. De muziekmaatschappij moest noodgedwongen verhuizen.

Niet alleen op muzikaal vlak scoort Ledeberg goed; de gemeente kan ook bogen op een rijke toneeltraditie die eeuwen teruggaat. De oudste bekende sporen leiden naar de regeringsperiode van de Oostenrijkse vorstin Maria-Theresia (1740-1780), die de beoefening van kunst en wetenschap zeer genegen was. In een herberg buiten de Keizerpoort, op het grondgebied van Ledeberg, vertoonde de maatschappij Redenconst-minnende Jongheyd op 3 mei 1778 het historisch werk *De vrome heldadigheid van Arnoldus den vijfden grave van Vlaenderen, winnaer ende minnaer van Rosalia in het Tournoyspel, dochter van Berengarius, Koning van Lombardiën, ende de standvastige kloekmoedigheid der Gentenaren, onder het uytstaen van een zevenjaerig beleg van dry koningen, van Vrankrijk, Engeland en Schotland, in het jaer 965*. Het was een totaalspektakel met verlichting, vuurwerk, kanonschoten, het optreden van een dans- en balletgroep en de opvoering van diverse volksdansen. Wegens het succes werd het stuk meermaals opgevoerd en kreeg de Ledebergse toneelvereniging naambekendheid.

Zicht op het voormalige Kerkplein van Ledeberg (nu Ledebergplein), met de ondertussen verdwenen kiosk en het voormalige gemeentehuis, nu dienstencentrum (DC Ledeberg), SAG_STORME_PBK_157

Foto's van een wagenspel door de toneelvereniging en rederijkerskamer De Ghesellen van Sint-Lieven uit Ledeberg, opgevoerd tijdens de Ajuinmarkt in augustus 1954, SAG_PA_88

In het vooruitzicht van de inhuldiging van een nieuwe Vlaamse toneelzaal in herberg Bonne Aventure aan de huidige Akkerstraat in Gent, spoorde de Gentse rederijkerskamer De Fontaine dichters en toneelkamers uit het Nederlandstalige landsdeelte aan om de plechtigheid luister bij te zetten. Ook de rederijkerskamer van Ledeberg kreeg een uitnodiging op 17 november 1784. Ze vertoonde het opgelegde treurspel *De Weduwe van Malabar* voor de eerste maal op 3 april 1785 in de nieuwe toneelzaal en verwierf hiermee een verdienstelijke derde plaats na Wakken en Nevele.

Tijdens de Franse tijd kwam de toneelbedrijvigheid op een laag pitje te staan, zonder echter helemaal te verdwijnen. Vanaf 1869 verscheen de rederijkerskamer van Ledeberg opnieuw op het voorplan onder de naam Vriendenkring. Later was er de toneelkring *Onder Ons* (1878), gesticht in de katholieke Werkmanskring (Kleine Kerkstraat), waaruit nog later een afgescheurde groep, *De Onvermoeibaren*, ontstond. Deze vereniging koos *Het Bourgondische Kruis* – een herberg op de hoek van de Posthoornstraat en de Brusselsesteenweg – als nieuw lokaal. De inspiratie bleef echter katholiek.

Toen ook binnen *De Onvermoeibaren* onenigheid ontstond, stichtten een aantal leden *De Ware Vlamingen* (1891). De groep trad regelmatig op in de Katholieke Kring in de Noordstraat (nu Hoveniersstraat) of in de Kleine Kerkstraat. Muziek- en zangstukken dienden als bindmiddel tussen de verschillende toneelwerkjes. Bij de componisten van de muziekstukken treffen we bekende namen aan zoals Edward Blaes, Emiel Hullebroeck en Karel Miry. Wanneer deze toneelgroep uit elkaar ging, is onduidelijk door gebrek aan archiefdocumenten. Na 1930 zijn er in elk geval geen sporen van dit gezelschap meer terug te vinden.

Op 21 augustus 1941 werd een toneelbond heropgericht met als naam *De Ghesellen van Sint-Lieven*. Is dit de voortzetting van *De Ware Vlamingen* of van een ander spoorloos verdwenen gezelschap? De archieven geven andermaal geen uitsluitsel. Het secretariaat van de vereniging was gevestigd in de Katholieke Kring in de Driesstraat – waar ook de muziekmaatschappij *de Concordia* gevestigd was – en richtte zich enkel tot heren en de jeugd. De vrouwenrollen werden door mannen vertolkt. Zo was *De familie Klepkens*, een blijspel van August Hendrickx, gewezen directeur van de Vlaamse Schouwburg van Gent (het huidige NTGent), een van de successtukken van deze groep. De toneelgroep ontving van de Gentse Hoofdkamer *De Fontaine* haar erkenning als rederijkerskamer in 1953. *De Ghesellen* hielden op te bestaan in 1964 en in 2014 werd het archief van de vereniging overgemaakt aan het Gentse Stadsarchief.

Het Gents Volkstoneel, opgericht in 1991, later theater *Maskee* genoemd, en het gezelschap van Romain Deconinck, dat noodgedwongen de *Mirnardschouwburg* had verlaten, maakten regelmatig gebruik van de feestzaal in het gemeentehuis van Ledeberg. Hopelijk zal dat voor de nog bestaande gezelschappen in de toekomst opnieuw mogelijk zijn.

Wij zijn Patrick Van Damme erkentelijk omdat hij in zijn *Ledebergse Historietjes* heel veel aandacht heeft besteed aan Ledebergse toneelgezelschappen. Ook het boek van Marcel De Bleecker, *Ledeberg*, was een welkome hulp.

Beatrix Baillieul
Dienst Monumentenzorg en Architectuur

Wynantz & Gent

Kleurrijk WYNANTZ & GENT

Op 9 oktober 2015 werd in de Pacificatiezaal van het Gentse stadhuis het nieuwe boek *Kleurrijk. Wynantz & Gent omstreeks 1820* voorgesteld. De publicatie is een realisatie van de Stad Gent (Stadsarchief en Stadsarcheologie) en Uitgeverij Snoeck in samenwerking met foto-

graaf Philippe Debeerst. In het eerste deel van het boek komen de resultaten van het recente onderzoek naar het werk en de figuur van de schilder Jean-Baptist Joseph Wynantz (1795 – na 1829) aan bod. Zijn representatie van de stad Gent in de Nederlandse tijd, onder de vorm van aquarellen met unieke stadsgezichten (waarvan de grootste collectie in het Stadsarchief Gent wordt bewaard), is het onderwerp van het tweede deel. Wat deze publicatie bijzonder en aantrekkelijk maakt, is dat elke aquarel van Wynantz wordt vergezeld van een fotografisch portret van de huidige situatie en vaak ook van een historisch beeld uit de tussenliggende periode. De veranderingen in het stedelijke landschap – van de urbanisatie en de industrialisatie in de negentiende eeuw tot de de-industrialisering en de stadsontwikkeling in de twintigste en eenentwintigste eeuw – worden zo voor de lezer zichtbaar gemaakt.

De evolutie van het Gentse stadsbeeld tijdens de voorbije 200 jaar zal trouwens ook de rode draad vormen van een tijdelijke tentoonstelling van sogent (het Gentse stadsontwikkelingsbedrijf), in samenwerking met de partners van de publicatie, in de Bank van de Arbeid in de Voldersstraat. Vanaf 12 april tot eind augustus 2016 zullen (reproducties van) de aquarellen van Wynantz samen met ander historisch beeldmateriaal én de foto's van Philippe Debeerst er gepresenteerd worden in de Kluizenzaal.

Ten slotte zal het Wynantz-project ook financieel in schoonheid worden afgesloten. Het project voor de conservatie, de restauratie, de digitalisering, het onderzoek, de ontsluiting en de publicatie van de Wynantz-collectie van het Stadsarchief werd in november 2015 immers laureaat van het Fonds Baillet-Latour van de Koning Boudewijnstichting. Hieraan is een gift van bijna 8000 euro verbonden, die de conservatiekosten dekken. We zijn het Fonds dan ook erg dankbaar voor deze genereuze steun! Onze dankbaarheid gaat eveneens uit naar onze Vriendenkring, die voornoemd bedrag heeft voorgeschoten en die bereid was om - in het geval een subsidie zou uitblijven - de conservatiekosten voor zijn rekening te nemen.

Het boek "Kleurrijk. Wynantz & Gent omstreeks 1820" is verkrijgbaar in De Zwarte Doos, het STAM, de Stadswinkel en de boekhandel voor 28 euro.

Guy Dupont
Stadsarchief Gent

Inhoud

- 1 De Gentse gebuurten doorgelicht
- 4 De herinventarisatie van het onroerend erfgoed in de Gentse deelgemeenten
- 6 Muziek- en toneelverenigingen in Ledeberg
- 8 Wynantz & Gent

Colofon

@rchieflink is de driemaandelijke nieuwsbrief van 't Archief. Gent on Files (GOF), de vriendenkring van het Stadsarchief Gent

Het abonnement is begrepen in de lidmaatschapsbijdrage van de vzw: 20 euro individuele leden, 25 euro gezin, 35 euro steunende leden en 250 euro ereleden.

Een los nummer kost 5 euro.

Rekeningnummer:

IBAN: BE31 0003 2520 7755 BIC: BPOTBEB1

Contactgegevens GOF

De Zwarte Doos, Stadsarchief Gent

Dulle-Grietlaan 12, 9050 Gentbrugge

Tel. (09) 266 57 60

E-mail: stadsarchief@stad.gent

E-mail: gentonfiles@gmail.com

Web: www.gentonfiles.be

Coördinatie en eindredactie

Guy Dupont, Pieter-Jan Lachaert,

Marie Christine Laleman, Valérie Meillander,

Piet Veldeman

Foto's en illustraties

Storm Calle, Goedele Stappers, Veerle De Houwer

Ontwerp logo

Erika Vanderstockt

Verantwoordelijke uitgever

Piet Veldeman, Ooistraat 10, 9041 Oostakker

Vormgeving

Candace Verbeke

Druk

NV Drukkerij Verbeke, Gent

ISSN - nummer: 1376-2966